

Försättsblad Prov Original

Kurskod	Provkod	Tentamensdatum
K E 0 2 7 G	T 1 0 0	2 0 1 8 - 0 3 - 1 6
Kursnamn	Kemi GR (B), Kemisk jämvikt och kemiska analysmetoder	
Provnamn	Kemisk jämvikt	
Ort	Sundsvall	
Termin	V18	
Ämne	Kemi	

MITTUNIVERSITETET

Avdelningen kemiteknik

Håkan Edlund 070-5251519

Tentamen

2018-03-16

Studiekurs:	Kemi, Ke027G, 12 hp
Program/Kurs	Kemisk jämvikt och kemiska analysmetoder
Moment:	Teori, kemisk jämvikt
Skrivtid:	5 timmar
Hjälpmedel:	Miniräknare, linjal, bifogade tabeller och periodiskt system
Maxpoäng	60 poäng
Observera:	För godkänd tentamen krävs att samtliga lärandemål är uppfyllda samt minst 50% av poängen.

Lämna in tydliga och utförliga beräkningar och motiveringar så att tankegången kan följas och skriv ditt namn/kod på varje blad som lämnas in. Endast en uppgift per blad och skriv endast på en sida av varje blad.

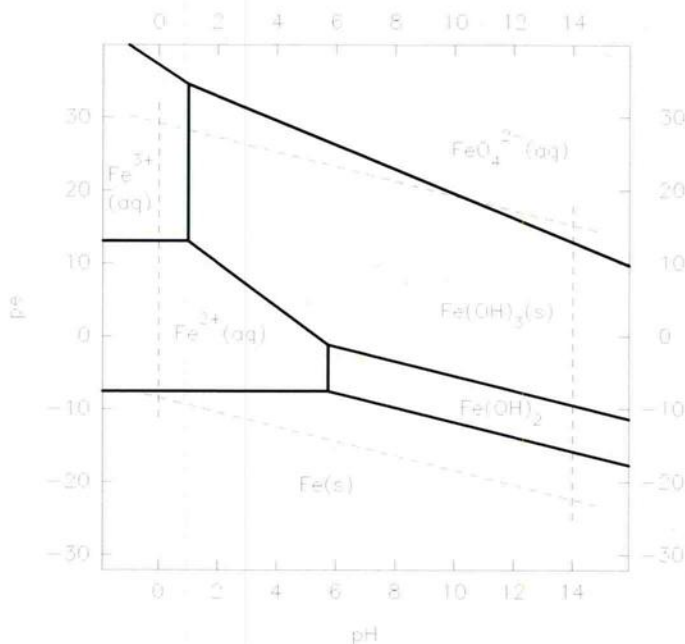
Tänk på att redovisa enheter i uppgifter med beräkningar och att använda korrekt antal värdesiffror.

LYCKA TILL !

Uppgift 1.

Nedan ser vi järns Pourbaixdiagram. De streckade linjerna är de teoretiska gränserna för vattens dominansområde.

- Vad händer om man utsätter en järngryta för matlagning, vad ska man i första hand använda järngrytan till, lutfisk eller att koka citronsaft?, och varför gör du det val du gör? 1p
- I vilket/vilka oxidationstal kan man vänta sig hitta järn i naturen? 1p
- Om jag oxiderar järn till det högsta oxidationstalet som är möjliga enligt detta diagram, vilket oxidationstal får jag då för järn?, visa hur du beräknar det. 2p

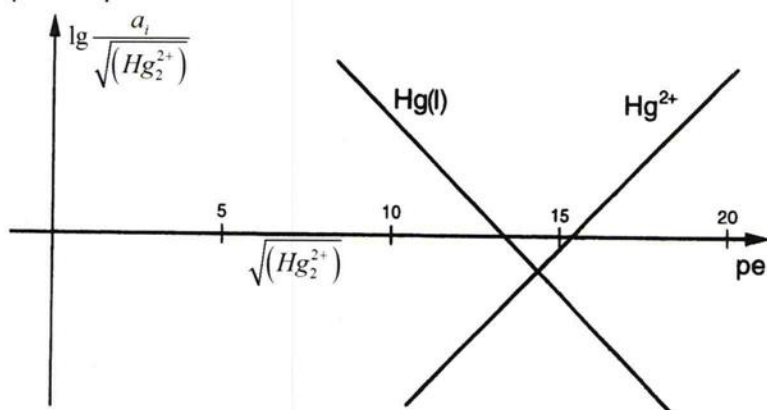
- Beräkna pe när man doppar ett järnbleck (rent järn) i järn(II)jonlösning med koncentrationen 0.01 M Fe^{2+} . $\text{Fe}^{2+} + 2e^- \rightleftharpoons \text{Fe}(s)$; $K_r = 1,31 \cdot 10^{-15} \text{ M}^{-1}$ 2p
- En cellreaktion för en vanlig Daniel cell skulle kunna vara 2p
 $\text{Fe}(s) + \text{Cu}^{2+}(aq) \rightarrow \text{Fe}^{2+}(aq) + \text{Cu}(s)$

Beräkna jämviktskonstanten mellan de två jonslagen. Ekvationerna finns i listan och använd normalpotentialvärdestabellen.

- f) Här har vi ett logaritmiskt redoxdiagram för kvicksilver, med $\sqrt{Hg_2^{2+}}$ som referens, vad är det som diagrammet beskriver?

Kvicksilver har olika giftverkan då man inandas kvicksilverånga respektive råkar äta kvicksilvermetall. I den starkt oxiderande miljön i lungorna (högt pe) oxideras kvicksilvermetall till kvicksilverjoner medan detta inte är möjligt i magsäcken där pe är nära noll; och då tycks man klara sig.

Vilken av kvicksilverformerna $Hg(l)$; $\sqrt{Hg_2^{2+}}$; Hg^{2+} ; dominerar, är stabila, vid ett specifikt pe .

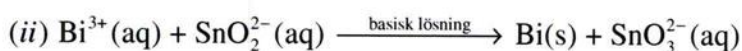

2p

Uppgift 2.

- a) Balansera dessa två redoxformler, använd oxidationstal och visa dina uträkningar så fullständigt som möjligt, tänk på att även totaladdningarna på vänster respektive högerled också ska vara i balans. I (i) har vi en sur vattenlösning, i (ii) har vi en basisk vattenlösning?

2x3p

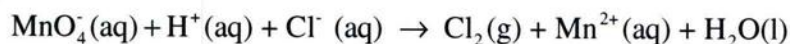
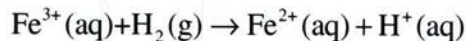

- b) Man delar upp interaktioner mellan oladdade molekyler i en lösning efter hur starka interaktionerna är och där brukar vi prata om vätebindningar som den starkaste av dem alla, beskriv de 3 svagare interaktionerna efter styrkeordning. (Ledtråd, vätebindningar är ett specialfall av en av de tre interaktionerna), rita gärna i dina beskrivningar.

2p

- c) Bestäm med hjälp av normalpotentialer för respektive halvcellsreaktion om följande reaktioner sker spontant.

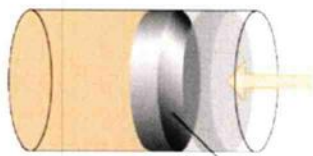
2p

K Ca Na Mg Al Zn Cr Fe Sn Pb H Cu Ag Pt Au

Uppgift 3.

En cylinder innehåller 0,2 mol Ar(g) i 2,0 liter vid 25 °C.

- a) Beräkna arbetet som utförs om gasen expanderar ytterligare 1,0 liter mot ett yttre tryck på $1,0 \cdot 10^5$ Pa. 1p
- b) Vad blir entropiförändringen när ett prov kvävgas med volymen 20,0 liter och 5 kPa värms från 20 °C till 400 °C. (den molära värmekapaciteten för kvävgas vid konstant volym är $C_{V,m} = 20,81 \text{ J} \cdot \text{K}^{-1} \cdot \text{mol}^{-1}$) 3p
- c) Beräkna entalpiförändringen, ΔH° , vid propansyntes, C_3H_8 , när kol och vätgas reagerar. Det är svårt att mäta entalpiförändringen för denna reaktion men förbränningsentalpierna för reaktionerna nedan är lätta att få tag i så använd dessa.
- (a) $\text{C}_3\text{H}_8(g) + 5 \text{O}_2(g) \rightarrow 3 \text{CO}_2(g) + 4 \text{H}_2\text{O}(l)$ $\Delta H^\circ = -2220 \text{ kJ}$
- (b) $\text{C}(s) + \text{O}_2(g) \rightarrow \text{CO}_2(g)$ $\Delta H^\circ = -394 \text{ kJ}$
- (c) $\text{H}_2(g) + \frac{1}{2} \text{O}_2(g) \rightarrow \text{H}_2\text{O}(l)$ $\Delta H^\circ = -286 \text{ kJ}$ 3p
- d) Clausius Clapeyrons ekvation uttrycker sambandet mellan tryck och temperatur vid en fasövergång och har man ångtrycket vid två olika temperaturer så går det att räkna ut både $\Delta H_{\text{vap}}^\circ$ och $\Delta S_{\text{vap}}^\circ$ från ekvationen. Ångtrycket för diklormetan (CH_2Cl_2) vid 24,1 °C är 53,3 kPa och ångbildningsentalpin $\Delta H_{\text{vap}}^\circ$ är +28,7 kJ/mol. Beräkna kokpunkten för diklormetan vid ångtrycket 70,00 kPa. Använd SI-enheter och formeln finns på formelbladet. 3p

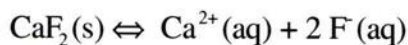
Uppgift 4.

Löslighetsprodukter och aktivitetsfaktorer

- a) Beskriv hur du måste gå tillväga för att räkna ut lösligheten för strontiumsulfat $K_s(\text{SrSO}_4) = 3,2 \cdot 10^{-7} \text{ M}^2$ i rent vatten när du ska använda aktivitetsfaktorer. 2p
- b) Beräkna löslighetsprodukten för koboltjodat $\text{Co}(\text{IO}_3)_2$ vid 20 °C
- b.1. **Utän** hänsyn tagen till aktivitetsfaktorer saltets löslighet är 1,2 g per 100 ml vatten. 2p
- b.2. **med** hänsyn tagen till aktivitetsfaktorer, börja med att räkna ut aktivitetsfaktorerna för $a_{\text{Co}^{2+}}$ respektive $a_{\text{IO}_3^-}$ 3p
- b.3. diskutera kort skillnaden i dina svar i 1.1. och 1.2. 1p
- c) 50 ml av en lösning som innehåller $5,0 \cdot 10^{-4} \text{ M}$ av det lättlösliga saltet $\text{BaCl}_2(\text{aq})$ blandas med 50 ml av ett annat lättlösligt salt K_2SO_4 med koncentrationen $5,0 \cdot 10^{-5} \text{ M}$ vid 25 °C. Kommer BaSO_4 som är ett svårlösligt salt att fällas ut? Vid 25 °C är $K_s(\text{BaSO}_4) = 1,1 \cdot 10^{-11} \text{ M}^2$. 2p

Uppgift 5.

- a) Kalciumfluorid, CaF_2 , är ett svårösligt salt med $K_s(\text{CaF}_2) = 3,9 \cdot 10^{-11} \text{ M}^3$, vad händer med kalciumfluoridens löslighet i vatten om vi tillsätter 0,1 M saltsyra, HCl. Förklara så ingående som möjligt utifrån jämviktsekvationerna nedan. $K_a(\text{HF}) = 6,8 \cdot 10^{-4} \text{ M}$ 3p

- b) Beräkna entropiförändringen för sönderfallet av calcite (kalciumkarbonat), $\text{CaCO}_3(\text{s}) \longrightarrow \text{CaO}(\text{s}) + \text{CO}_2(\text{g})$ använd tabellen för standard entropiförändringar enligt nedan.

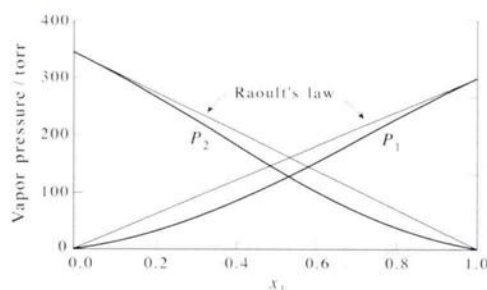
Standard Molar Entropies at 25°C ($\text{J} \cdot \text{K}^{-1} \cdot \text{mol}^{-1}$)*					
Substance	S_m°	Substance	S_m°	Substance	S_m°
Gases		Liquids		Solids	
ammonia, NH_3	192.4	benzene, C_6H_6	173.3	calcium oxide, CaO	39.8
carbon dioxide, CO_2	213.7	ethanol, $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$	160.7	calcium carbonate, $\text{CaCO}_3^{\dagger}$	92.9

Resonera kring det tecken du får på det beräknade värdet, ΔS_m° . 3p

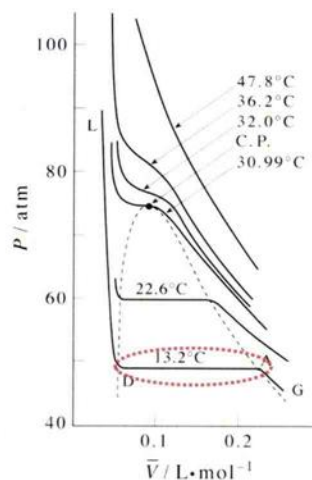
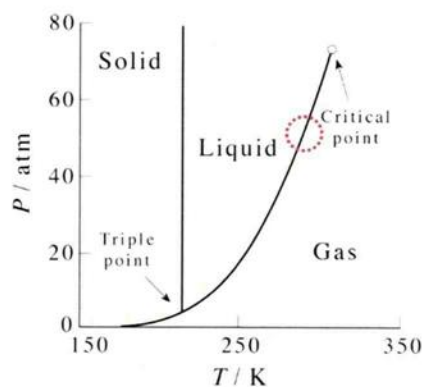
- c) 0,113 g bensen (C_6H_6), förbränns i ett överskott av syrgas, (O_2), i en konstantstrycks kalorimeter med en värmekapacitet, C_{cal} , på 551 J/°C. Temperaturen ökar med 8,6 K, beräkna ΔH för reaktionen. Ett delsteg är att skriva en korrekt balanserad reaktionsformel för den fullständiga förbränningen av bensen där det bildas koldioxid och vatten. 4p

Uppgift 6.

- a) Här har vi ett exempel på en negativ avvikelse från Raoult's lag i en blandning av triklorometan (HCCl_3) och Aceton ($(\text{CH}_3)_2\text{O}$).
- Vad betyder det att vi har en negativ avvikelse?
  - Hur kan man observera detta i denna blandning
  - Ge ett exempel på en blandning där det faktiskt sker en kemisk reaktion och vi har en negativ avvikelse från Raoult's lag. 3p

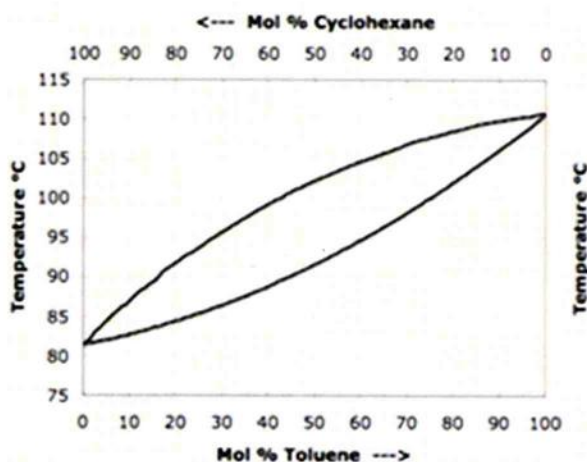
- b) Här nedan har vi koldioxids fasdiagram till vänster, och flera tryck-molvolymsotermier i det högra diagrammet. I det vänstra fasdiagrammet är en punkt markerad som korresponderar till isotermer vid 13.2 °C (i det högra).
- Beskriv vad som händer när vi går från $G \rightarrow A$, $A \rightarrow D$ och slutligen $D \rightarrow L$. 3p

c) Beskriv hur ett ytaktivt ämne ser ut, nämna några områden där ytaktiva ämnen används och vad kallas det aggregat som ytaktiva ämnen brukar bilda i en vattenlösning, här syftas det på den typ som "först" bildas, alltså vid lägsta ytaktiva ämnets koncentration. Det kan bildas olika typer av aggregat vid högre koncentrationer av ytaktiva ämnen i en vattenlösning, kan du beskriva några av dessa faser. 2p

d) Nedan ser vi en kokpunkt – sammansättningskurva för Toluén (kpt 110,6 °C) och Cyklohexan (kpt 80,7 °C). 2p

- i) Vilken kokpunkt har en 90/10 blandning av toluen/cyklohexan?
- ii) Om vi samlar upp det som kondenserar från den kokande 90/10 blandning vilken sammansättning och kokpunkt har den blandningen?
- iii) ...och om vi gör om allt ytterligare en gång vad får vi för sammansättning och kokpunkt på den blandningen?

Uppgift 7 (extra uppgift som ger bonuspoäng, betyder alltså att ni kan få ihop mer än 100% på tentan).

- i) Jag fick frågan om varför det var en tvåa i jonstyrkeformeln $I = \frac{1}{2} \sum_i c_i z_i^2$ och fick ta mig en liten funderare, men svaret är ganska enkelt...ja vad är svaret. (2 bonuspoäng)

Formelsamling till tentamen i kemisk jämvikt

Tabell 2. Redoxpar ordnade efter normalpotentialvärden vid + 25 °C

Oxform		REDFORM	Normalpotential /V
Li ⁺	+ e ⁻	Li	-3,05
K ⁺	+ e ⁻	K	-2,92
Ba ²⁺	+ 2 e ⁻	Ba	-2,90
Ca ²⁺	+ 2 e ⁻	Ca	-2,87
Na ⁺	+ e ⁻	Na	-2,71
Mg ²⁺	+ 2 e ⁻	Mg	-2,37
Al ³⁺	+ 3 e ⁻	Al	-1,66
Mn ²⁺	+ 2 e ⁻	Mn	-1,18
2 H ₂ O	+ 2 e ⁻	2 OH ⁻ + H ₂	-0,83
Zn ²⁺	+ 2 e ⁻	Zn	-0,76
Cr ³⁺	+ 3 e ⁻	Cr	-0,74
Fe ₃ O ₄ + 8 H ⁺	+ 8 e ⁻	3 Fe + 4 H ₂ O	-0,49 (pH = 7)
Fe(OH) ₂ + 2 H ⁺	+ 2 e ⁻	Fe + 2 H ₂ O	-0,46 (pH = 7)
Fe ²⁺	+ 2 e ⁻	Fe	-0,44
Cd ²⁺	+ 2 e ⁻	Cd	-0,40
PbSO ₄	+ 2 e ⁻	Pb + SO ₄ ²⁻	-0,36
Ni ²⁺	+ 2 e ⁻	Ni	-0,25
Sn ²⁺	+ 2 e ⁻	Sn	-0,14
Pb ²⁺	+ 2 e ⁻	Pb	-0,13
Cu(NH ₃) ₄ ²⁺	+ 2 e ⁻	Cu + 4 NH ₃	-0,05
2 H⁺	+ 2 e⁻	H₂	0
S ₄ O ₆ ²⁻	+ 2 e ⁻	2 S ₂ O ₃ ²⁻	+0,09
Cu ²⁺	+ 2 e ⁻	Cu	+0,34
Ag(NH ₃) ₂ ⁺	+ e ⁻	Ag + 2 NH ₃	+0,37
2 H ₂ O + O ₂	+ 4 e ⁻	4 OH ⁻	+0,40
I ₂	+ 2 e ⁻	2 I ⁻	+0,54
Fe ³⁺	+ e ⁻	Fe ²⁺	+0,77
Hg ₂ ²⁺	+ 2 e ⁻	2 Hg	+0,79
Ag ⁺	+ e ⁻	Ag	+0,80
Hg ²⁺	+ 2 e ⁻	Hg	+0,85
Br ₂	+ 2 e ⁻	2 Br ⁻	+1,07
O ₂ + 4 H ⁺	+ 4 e ⁻	2 H ₂ O	+1,23
Cr ₂ O ₇ ²⁻ + 14 H ⁺	+ 6 e ⁻	2 Cr ³⁺ + 7 H ₂ O	+1,33
Cl ₂	+ 2 e ⁻	2 Cl ⁻	+1,36
Au ³⁺	+ 3 e ⁻	Au	+1,50
MnO ₄ ⁻ + 8 H ⁺	+ 5 e ⁻	Mn ²⁺ + 4 H ₂ O	+1,51
Au ⁺	+ e ⁻	Au	+1,68
PbO ₂ + SO ₄ ²⁻ + 4 H ⁺	+ 2 e ⁻	PbSO ₄ + 2 H ₂ O	+1,69
S ₂ O ₈ ²⁻	+ 2 e ⁻	2 SO ₄ ²⁻	+2,01
F ₂	+ 2 e ⁻	2 F ⁻	+2,87

Jonernas koncentration är
1 mol/dm³ och trycket är
101,3 kPa.

